

บทที่ 4

วิธีใช้ดรชนีสัมพันธ์

สาระสำคัญ

ดรชนีสัมพันธ์ (Relative Index) นับเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งของระบบทศนิยมดิวอี้ เพราะดรชนีสัมพันธ์จะเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่เลขหมู่ที่ต้องการ ทั้งยังเป็นสิ่งที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่เริ่มศึกษาระบบทศนิยมดิวอี้ได้เป็นอย่างดี การศึกษาถึงลักษณะทั่วไปและวิธีใช้ดรชนีสัมพันธ์ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการใช้ดรชนีให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดมุ่งหมาย

หลังจากศึกษาบทที่ 4 แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความหมายของคำว่า “ดรชนีสัมพันธ์” ได้อย่างถูกต้อง
2. สามารถบอกลักษณะของดรชนีสัมพันธ์ที่ต่างไปจากดรชนีของหนังสือทั่วไปได้
3. สามารถบอกประเภทของหัวเรื่องที่มีอยู่ในดรชนีสัมพันธ์ได้
4. อธิบายการจัดเรียงหัวเรื่องของดรชนีสัมพันธ์ได้
5. บอกประเภทของรายการโยงในดรชนีสัมพันธ์ได้
6. จำแนกเรื่องที่ปรากฏและไม่ปรากฏในดรชนีสัมพันธ์ได้ชัดเจน
7. บอกแหล่งช่วยค้นคำเติมของคำย่อต่าง ๆ ที่มีในดรชนีสัมพันธ์ได้
8. สามารถใช้ดรชนีสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. ลักษณะทั่วไปของดัชนีสัมพันธในระบอบทศนิยมดิวอี้ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 21

ดัชนีสัมพันธของระบอบทศนิยมดิวอี้ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 21 เป็นดัชนีที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติมขึ้นใหม่ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดัชนีสัมพันธของระบบดิวอี้ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 21 มีลักษณะทั่วไปที่เด่นๆ ได้แก่ 1) เป็นดัชนีสัมพันธ 2) การเรียงลำดับ 3) รายการโยง 4) เรื่องที่ปรากฏในดัชนีสัมพันธ 5) เรื่องที่ไม่ปรากฏในดัชนีสัมพันธ 6) คำอธิบายการใช้อักษรย่อ 7) รูปแบบของตารางช่วยที่ใช้ในดัชนีสัมพันธ

1.1 เป็นดัชนีสัมพันธ (Relative Index)

หมายความว่า เป็นดัชนีที่รวบรวมหัวเรื่องที่ต่างกันแต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ซึ่งปรากฏในตารางเลขหมู่และตารางช่วยทั้ง 7 นำมาจัดรวมไว้ภายใต้หัวเรื่องเดียวกัน พร้อมทั้งให้เลขหมู่กำกับ

สำหรับหัวเรื่องต่างๆ ที่มีอยู่ในดัชนีสัมพันธ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1.1 หัวเรื่องใหญ่

เป็นหัวเรื่องที่แสดงถึงขอบเขต หรือเนื้อหาอย่างกว้างๆ ทั่วๆ ไป

1.1.2 หัวเรื่องย่อย

คือ หัวเรื่องที่บอกถึงขอบเขตและเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับหัวเรื่องใหญ่ในแขนงต่างๆ ตัวอย่าง เช่น

Ethics	170
religion	291.5
Buddhism	294.35
Christianity	241
Hinduism	294.548
Islam	297.5
Judaism	296.36

จากตัวอย่างจะเห็นว่า หัวเรื่องใหญ่ในที่นี้คือ จริยศาสตร์ (ethics) ซึ่งประกอบไปด้วยหัวเรื่องย่อยในแขนงต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน เช่น จริยศาสตร์ที่เป็นแขนงหนึ่งของศาสนา จะมีเลขหมู่กำกับไว้อย่างชัดเจนว่า หัวเรื่องย่อยนี้ให้ใช้เลขหมู่ 291.5 เช่นเดียวกับหัวเรื่องย่อยอื่นๆ ซึ่งได้แก่ จริยศาสตร์ที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาฮินดู ศาสนาอิสลาม และศาสนายูดาห์ ได้กำหนดให้ใช้เลขหมู่ 294.35, 241, 291.548, 297.5 และ 296.36 ตามลำดับ เป็นต้น

ที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าดัชนีสัมพันธในระบอบดิวอี้มีลักษณะต่างไปจากดัชนีของหนังสือทั่วๆ ไป กล่าวคือ ในหัวเรื่องต่างๆ ทั้งหัวเรื่องใหญ่ และหัวเรื่องย่อยของดัชนี

สัมพันธ์จะบอกเลขหมู่กำกับไว้แทนการบอกเลขหน้า และในหัวเรื่องย่อยของดรรชนีสัมพันธ์จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงขอบเขตและเนื้อหาในด้านต่างๆ ของหัวเรื่องใหญ่

1.2 การเรียงลำดับ

ในแต่ละหน้าของดรรชนีสัมพันธ์ได้จัดแบ่งหัวเรื่องต่างๆ ออกเป็น 2 คอลัมน์ โดยจัดเรียงหัวเรื่องต่างๆ ไว้ตามลำดับอักษรทั้งหัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องย่อย และแต่ละหัวเรื่องจะมีเลขหมู่กำกับ ตัวอย่าง เช่น

Barley	641.3316
botany	584.9
cooking	641.6316
food	633.16
Barns	631.22

จะเห็นว่า การเรียงลำดับของหัวเรื่องใหญ่จะเรียง Barly ก่อน Barns ส่วนหัวเรื่องย่อยก็จะจัดเรียงตามลำดับอักษรเช่นเดียวกัน คือ botany, cooking และ food ตามลำดับ

1.3 รายการโยง

ดรรชนีของระบบตัวอ็ได้ชื่อว่าเป็นดรรชนีสัมพันธ์ เพราะนอกจากจะบอกหัวเรื่องต่างๆ แล้ว ก็ยังบอกเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ โดยมีรายการโยง (Cross references) ให้ไปดูเรื่องที่สัมพันธ์กัน

รายการโยงในดรรชนีสัมพันธ์มี 2 ประเภท คือ

1.3.1 รายการโยง See Manual (ดูที่คู่มือ)

เป็นการโยงให้ผู้ใช้ไปดูคำแนะนำในการใช้เลขหมู่บางเลขที่มีปัญหาและรายละเอียดในการเลือกใช้เลขหมู่ที่มีความสัมพันธ์กันว่าควรเลือกใช้เลขหมู่เหล่านั้นอย่างไรในคู่มือ ตัวอย่าง เช่น

Macroeconomics	339
see Manual at 332, 336 vs.	
339	

จากตัวอย่างอธิบายได้ว่าหัวเรื่องเศรษฐศาสตร์มหภาค เลขหมู่คือ 339 ซึ่งเป็นเลขหมู่ที่มีปัญหา ดังนั้นจึงใช้รายการโยงคือคำว่า see Manual โยงให้ไปดูคำแนะนำและรายละเอียดในการเลือกใช้เลขหมู่ที่มีความสัมพันธ์กัน ในที่นี้คือ เลข 332 และ 336 ว่าควรเลือกใช้เลขหมู่ใดในคู่มือ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้จัดทำคู่มือได้เลือกเลขหมู่ที่ใกล้เคียงกับเนื้อหาวิชาที่ต้องการมากที่สุด

1.3.2 รายการโยง see also (ดูเพิ่มเติม)

เป็นรายการโยงให้ผู้ผู้ใช้ไปดูเพิ่มเติมที่คำหรือวลีอื่นที่มีความหมายเดียวกัน หรือโยงให้ไปดูคำหรือวลีที่เป็นเรื่องทั่วไป หรือโยงให้ไปดูเรื่องที่เกี่ยวข้องกันเพิ่มเติม ดังตัวอย่าง เช่น ตัวอย่างที่ 1

Mammalia 599

see also Mammals

ตัวอย่างที่ 2

Energy conservation 333.7916

see also Energy

ตัวอย่างที่ 3

Professional education 378.013

see also Higher education

จากตัวอย่างทั้ง 3 นี้ จะเห็นได้ว่าการใช้รายการโยงที่บอกให้ผู้ผู้ใช้ไปดูเพิ่มเติมคำอื่นๆ ตามที่ได้ระบุไว้ โดยในตัวอย่างที่ 1 หัวเรื่อง Mammalia ใช้รายการโยงคำว่า “see also” เพื่อให้ไปดูคำที่มีความหมายเดียวกันเพิ่มเติม คือดูที่ คำว่า Mammals

เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 2 และ 3 คือ ในตัวอย่างที่ 2 จะเห็นว่า หัวเรื่องคือ Energy conservation ซึ่งเป็นหัวเรื่องที่มีความหมายเฉพาะ ในที่นี้จะมีรายการโยง คือ คำว่า “see also” โยงให้ไปดูคำที่หมายถึงเรื่องทั่วไป คือ คำว่า Energy ส่วนตัวอย่างที่ 3 หัวเรื่องคือ Professional education จะมีรายการโยงเพื่อให้ไปดูคำที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน คือ ดูที่คำว่า “Higher education” เพิ่มเติม เป็นต้น

1.4 เรื่องที่ปรากฏในบรรณานุกรม

เรื่องต่างๆ ที่จัดรวบรวมไว้ในบรรณานุกรมของระบบทศนิยมดิวอี้ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 21 โดยทั่วไปจะรวบรวมจากหัวเรื่องที่ปรากฏในตารางเลขหมู่และตารางช่วยทั้ง 7 คำที่มีความหมายเหมือนกัน คำที่เป็นเรื่องทั่วไป ไปที่ปรากฏในคู่มือ ชื่อบุคคลเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ ชื่อผู้นำของรัฐ ชื่อผู้นำทางความคิดของโรงเรียน หรือชื่อผู้ค้นพบศาสนา ชื่อพืช ชื่อสัตว์ และชื่อที่ปรากฏในตารางที่ 2 ได้แก่ ชื่อประเทศ ชื่อรัฐ จังหวัด ชื่อมลรัฐต่างๆ ในสหรัฐอเมริกา ชื่อเมืองหลวง ชื่อเทศบาลนครที่สำคัญๆ และชื่อตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่สำคัญๆ

1.5 เรื่องที่ไม่ปรากฏในบรรณานุกรม

เรื่องต่างๆ ไปที่ไม่สามารถจัดรวบรวมไว้อย่างครบถ้วนในบรรณานุกรมของระบบดิวอี้ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 21 ได้แก่ ชื่อบุคคล ชื่อเมือง ชื่อองค์การ ชื่อแร่ธาตุ ชื่อพืช สัตว์ สารประกอบทางเคมี ยา ฯลฯ เป็นต้น

1.6 คำอธิบายการใช้ตัวย่อ

ในบรรณานุกรมจะมีคำอธิบายการใช้ตัวย่อต่างๆ อยู่ทางส่วนหน้าของตัวเล่ม โดยจัดเรียงไว้ตามลำดับอักษร ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้ใช้ที่ต้องการทราบค่าเต็มของตัวย่อต่างๆ ที่มีอยู่ในบรรณานุกรม ตัวอย่าง เช่น

TI	หมายถึง	Table 1 Standard Subdivisions
T3B	”	Table 3-B Subdivisions for Works by or about More Than One Author
A.C.T	”	Australian Capital Territory
Colo.	”	Colorado
D.C.	”	District of Columbia
Dept.	”	Department
Ill.	”	Illinois
La.	”	Louisiana
N.J.	”	New Jersey

1.7 รูปแบบของตารางช่วยที่ใช้ในบรรณานุกรม

รูปแบบของตารางช่วยทั้ง 7 ตาราง ที่ปรากฏในบรรณานุกรมจะประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

1.7.1 อักษรย่อคือ “T” ตามด้วยเลขของตารางช่วย

1.7.2 เครื่องหมายขีด (-)

1.7.3 เลขแสดงลักษณะของหนังสือจากตารางช่วย ตัวอย่าง เช่น

Bhutanese T5 - 91418

จากตัวอย่างอธิบายได้ว่าหัวเรื่องชาวภูฏาน (Bhutanese) ได้มาจากตารางที่ 5 (ตารางเลขเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ สัญชาติ) ซึ่งเลขของชาวภูฏานในที่นี้ คือ - 91418 สำหรับเครื่องหมายขีดที่อยู่ข้างหน้าตัวเลขจะแสดงให้ทราบว่าเลข 91418 จะนำไปใช้ตามลำพังไม่ได้แต่จะต้องนำไปรวมเข้ากับเลขหมู่ในตารางเลขหมู่เท่านั้น

ที่กล่าวมาแล้วเป็นลักษณะทั่วๆ ไปของบรรณานุกรม ซึ่งมีข้อที่น่าสังเกตว่า สำหรับเลขหมู่ที่พบในบรรณานุกรมนั้น ผู้จัดหมู่ไม่ควรนำไปใช้ทันที เพราะเลขหมู่ที่ปรากฏในบรรณานุกรมอาจจะไม่ใช่เลขหมู่ที่ถูกต้องสำหรับหนังสือเล่มที่ต้องการจะจัดหมู่ ดังนั้น ผู้จัดหมู่จะต้องนำไปตรวจสอบกับตารางเลขหมู่เสียก่อนทุกครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้ได้เลขหมู่ที่ถูกต้องที่สุดนั่นเอง

2. วิธีใช้ดรรชนีสัมพันธ์

การใช้ดรรชนีสัมพันธ์เป็นเครื่องมือนำทางไปสู่เลขหมู่ที่ต้องการ มีหลักเกณฑ์ในการใช้ดังนี้

2.1 หาหัวเรื่องที่ต้องการในดรรชนีสัมพันธ์ แล้วพิจารณารายการที่เหมาะสม ซึ่งแบ่งย่อยออกไปในด้านต่างๆ โดยหาหัวเรื่องที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงที่สุดสำหรับหนังสือเล่มนั้น

2.2 ในกรณีที่หาหัวเรื่องที่ต้องการในดรรชนีสัมพันธ์ไม่พบ ให้เปิดดูหัวเรื่องอื่นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน ตัวอย่าง เช่น

หัวเรื่องที่ต้องการแต่ไม่มีในดรรชนีสัมพันธ์	หัวเรื่องอื่นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน
Accomplices	Offenders
(ผู้สมคบ)	(ผู้กระทำความผิด)
Public employees	Government workers
(ลูกจ้างของรัฐ)	(คนงานของรัฐบาล)

2.3 เมื่อพบหัวเรื่องที่ต้องการแล้ว ให้นำเลขหมู่ของหัวเรื่องที่ต้องการ ซึ่งพบในดรรชนีสัมพันธ์ ไปตรวจสอบกับตารางเลขหมู่ แล้วเลือกเลขหมู่ที่ตรงกับเนื้อหาของหนังสือมากที่สุด

ตัวอย่าง การใช้ดรรชนีสัมพันธ์เพื่อเป็นแนวทางในการหาเลขหมู่ให้กับหนังสือชื่อเรื่อง “ประวัติศาสตร์โลก” สามารถทำตามขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นแรก หนังสือเล่มนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์โลก ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “world history” ดังนั้น หัวเรื่องที่ต้องการในที่นี้คือ World history เมื่อเปิดดรรชนีสัมพันธ์ที่คำว่า World history จะไม่พบคำนี้ แต่จะพบคำว่า “History” ซึ่งมีหัวเรื่องย่อยภายใต้คำนี้คือ

History	900
Biblical events	220.95
elementary education	372.89
world	909

เมื่อพิจารณาจากหัวเรื่องย่อย ก็จะได้หัวเรื่องที่ต้องการคือ World history 909

ขั้นที่สอง ไปตรวจสอบกับตารางเลขหมู่ที่เลข 909 จะพบว่าเป็นเลขหมู่ของประวัติศาสตร์โลกตามที่ต้องการ

ดังนั้น เลขหมู่ของหนังสือเล่มนี้ คือ 909

3. สรุป

ดรชนีของระบบตัวอักษรพิมพ์ครั้งที่ 21 นับเป็นดรชนีที่มีลักษณะพิเศษที่ต่างไปจากดรชนีของหนังสือทั่วไป กล่าวคือ เป็นดรชนีสัมพันธ์ที่บอกหัวเรื่องโดยตรง และบอกเรื่องที่เกี่ยวข้อ พร้อมทั้งมีส่วนโยงไปยังเรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน และให้เลขหมู่กำกับแทนการบอกเลขหน้า ทำให้สามารถกำหนดเลขหมู่ของหนังสือแต่ละเล่มได้สะดวกรวดเร็ว

แบบทดสอบท้ายบท

1. จงอธิบายคำต่อไปนี้มาพอสังเขป
 - ก. ดรรชนีสัมพันธ์
 - ข. รายการโยง
2. ดรรชนีสัมพันธ์ในระบบตัวอ็แตกต่างกับดรรชนีของหนังสือต่างๆ ไปอย่างไร จงอธิบาย
3. จงอธิบายถึงวิธีใช้ดรรชนีสัมพันธ์ของระบบตัวอ็ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 21 โดยละเอียด